

Od Majdanu k boji na život a na smrt. Ukrajinská krize očima Petry Procházkové

lidovky.cz/svet/od-majdanu-k-boji-na-zivot-a-na-smrt-ukrajinska-krize-ocima-petry-prochazkove.A141222_161910_In_zahranici_msl

27. prosince 2014

USA

Petra Procházková

27. prosince 2014 11:00

Ukrajinský odpor proti zkorumpované moci začal v centru Kyjeva, jeho symbolu, už koncem roku 2013. Až letos se ale tento příběh proměnil v drama, které znovu rozdělilo Evropu a vzkřísilo obavy z nevyzpytatelného Ruska.

Ve 22.30 pod monumentem Nezávislosti. Oblečte se teple, vezměte si deštníky, čaj, kafe, dobrou náladu a kamarády.“ Tu zprávu rozeslal 21. listopadu 2013 prostřednictvím sociálních sítí ukrajinský novinář Mustafa Najom. Za pár hodin byla u monumentu tisícovka lidí.

Někteří si kromě kávy a čaje vzali ještě vlajku EU či Ukrajiny. Touto na první pohled nevinnou výzvou začal vloni jeden z největších a nejlépe organizovaných občanských protestů v poválečné Evropě. Majdan.

PSALI JSME:

- [Reportérka LN: Brodíme se krví, umírají tu lidé. Náš hotel ostřelují](#)
- [Krvavý den v Kyjevě objektivem reportérky LN Petry Procházkové](#)

Revoluce, nebo puč?

Byla to revoluce, která přinesla na Ukrajinu svobodu a lepší pořádky, nebo jen výměna jedné garnitury oligarchů za druhou? Byl to puč plný násilí, nebo spravedlivé vyhnání tyrana ze země a vznik sebevědomé a solidární občanské společnosti, kterou by Ukrajine mohl leckterý evropský stát závidět? Ukázalo se Rusko ve své pravé podobě, nebo jde o oprávněnou reakci země zahnané do kouta?

K TÉMATU:

- [Ukrajinci už nechtějí žít v zemi, jíž vládne bezpráví](#)
- [Zlato, kýč a Napoleon. Podívejte se na sídlo padlého prokurátora Pšonky](#)
- [Chceme skoncovat se zločinem a korupcí, říká šéf ukrajinské lustrační komise](#)

Většina Ukrajinců (ovšem nikoliv všichni) si podle sociologů myslí, že Majdan byl „revolucí důstojnosti“. Povstáním občanů proti zkorumpovaným politikům, prodejným tajným službám a diktátu Moskvy. Bojem za novou, evropskou orientaci země. A že tato revoluce zdaleka ještě neskončila.

Přibližně třetina Ukrajinců ale pokládá Majdan a vše, co následovalo – bitky se speciálními jednotkami, masakr 21. února v ulici Institutskaia, svržení prezidenta Viktora Janukovyče, prezidentské i parlamentní volby –, za prachobyčejný puč. Za pouhopouhou válku peněz, za boj o sféry vlivu mezi USA a Ruskem, jehož se stala Ukrajina obětí.

Prvního demonstranta na Majdanu zastřelila policie v lednu. Další mrtví brzy následovali. Většina obětí byli mladí muži, příčinou smrti nejčastěji bylo střelné zranění ze zbraní běžně používaných speciálními policejními jednotkami, především samopalem Kalašnikov AKM ráže 7,62.

Muž drží za ruku svého mrtvého syna. "Jako občan tady na Majdanu měl co dělat. Jsem rád, že tu byl. Ale jako otec... jako otec jsem u konce sil."

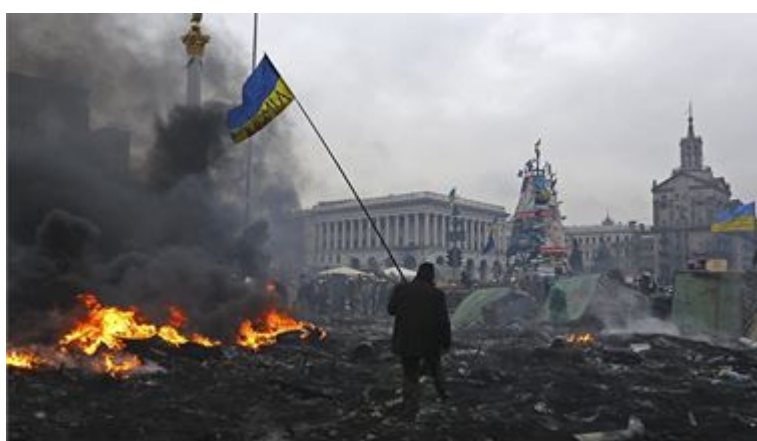
Demonstranti na Majdanu se pokoušejí přenést zraněného druha do bezpečí.

Hala hotelu Ukrajina, který se stal improvizovanou nemocnicí.

Server Thedailybeast.com získal exkluzivní fotografie střelců z Majdanu.

Demonstrant s ukrajinskou vlajkou na troskách spálených barikád na Majdanu.

Protiválečná demonstrace na kyjevském náměstí Nezávislosti.

Proč nastoupila ulice

Nebyla to pouze rázná odpověď na to, že 21. listopadu 2013 premiér Mikola Azarov pozastavil přípravu k podpisu dohody o asociaci s Evropskou unií. Občané pochopili ono pozastavení správně – Moskva vyvinula tak silný tlak na prezidenta Ukrajiny Viktora Janukovyče, že raději riskoval protesty doma než spory s Kremlem. Jenže neodhadl, jak moc se svému lidu přejedl. Jakou vytrvalost projeví aktivisté Majdanu. S jakou urputností budou strhávat sochy Lenina jako symbolu zvrácené ideologie a spojení s Moskvou.

V roce 2012 vyhodnotila Transparency International Ukrajinu jako zdaleka nezkorumpovanější zemi v Evropě. Soudy i policie byly v rukou doněckého klanu prezidenta Janukovyče, parlament a zákonodárnou moc ovládali oligarchové. Mladí Ukrajinci ale stále více cestovali na Západ a vraceli se s novou zkušeností: žít je možné i podle zcela jiných pravidel.

ROK 2014: Zlom pro Ukrajinu

Co Ukrajina v roce 2014 ztratila:

Krym, Donbas, policejní jednotky Berkut, uhlí, pocit bezpečí, spoustu Leninů, skoro pět tisíc lidí.

Co Ukrajina v roce 2014 získala:

Zárodek občanské společnosti, tisíce dobrovolníků, armádu, uprchlíky i válečné invalidy, nového prezidenta (o něco lepšího, než byl ten starý), nový parlament (o něco lepší než bývalý), skvělou mezinárodní reputaci, pocit sounáležitosti.

A právě této zkušenosti se v Kremlu zalekli ze všeho nejvíce – co kdyby si i mladí Rusové uspořádali svůj Majdan?! „Před Putinem vyvstal přízrak Nicolaeho Ceaușeska a Kaddáfího... taková perspektiva!“ popisuje pocity ruského prezidenta během ukrajinského Majdanu ruský publicista Arťom Troickij. „Globální reputaci pochoval. Už nemá co ztratit,“ vysvětluje motivaci agresivní zahraniční politiky Vladimira Putina v roce 2014.

Putin versus Porošenko

Prvního demonstranta – Sergeje Nigojana – zastřelili ukrajinští policisté 22. ledna 2014. Do dnešního dne zahynulo na Ukrajině, především ve válce s proruskými separatisty na východě země, skoro pět tisíc lidí. Civilistů i ozbrojenců. Ukrajinců i Rusů. Každým dnem toto číslo vzrůstá. „Revoluce důstojnosti“ se změnila po masakrech v Kyjevě v zápas na život a na smrt, po březnové anexi Krymu ve válku s Ruskem.

PSALI JSME:

- [Jak vidí krizi na Krymu? Válečná zpravodajka LN Petra Procházková odpovídala čtenářům](#)
- [Ruský sen o Krymu se splnil díky boxerům a zločincům](#)
- [Neposlušné Krymské Tatary zase vyhánějí. Tlak okupantů sílí](#)
- [Rusko vězní známého režiséra. Mučili ho a znásilnili, říká jeho právník](#)

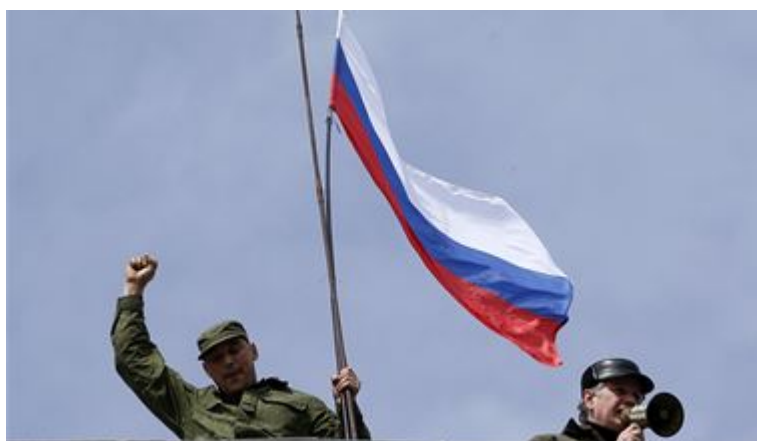
Když 11. března 2014 krymský parlament přijal deklaraci o nezávislosti a sedm dnů nato podepsal dohodu s Moskvou o vstupu poloostrova do Ruské federace, svět to spolknul příliš hladce. A prezidentu Putinovi se zásadně ulevilo. Sice Krym většina států pokládá stále za součást Ukrajiny, ale ve skutečnosti se s jeho „ruskou identitou“ EU i USA smířily. Pro Putina to byl jasný signál – když ne teď, tak už nikdy. Rusové geniálně využili revolučního zmatku na Ukrajině a pokusili se zopakovat krymský scénář na Donbasu. A propojit Rusko se zachváceným Krymem po souši. Zatím neúspěšně.

Ruský voják nedaleko sídla ukrajinského námořnictva v Sevastopolu.

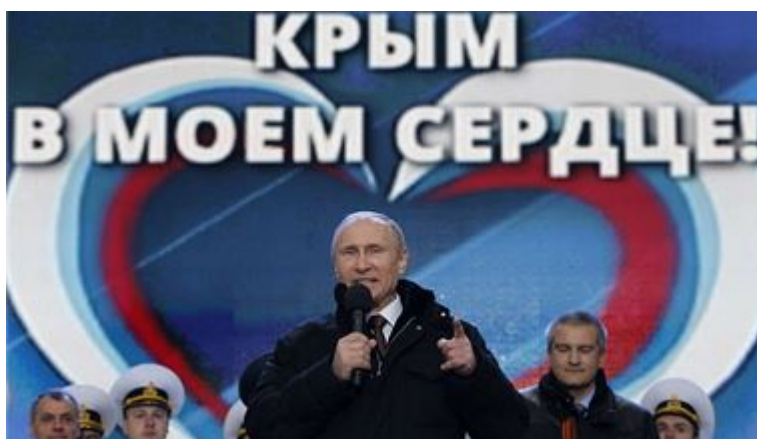
Ozbrojenci u vyvrácených vrat sídla ukrajinského námořnictva v Sevastopolu.

Sídlo ukrajinského námořnictva v Sevastopolu obsadil dav ruských radikálů. Na budově vztyčili ruskou vlajku.

Obsazené sídlo ukrajinského námořnictva v Sevastopolu.

Vladimir Putin hovoří k davu, který na moskevském Rudém náměstí oslavuje anexi Krymu.

Žena v Sevastopolu oslavuje připojení Krymu k Rusku rudým praporem a kalendářem se Stalinem.

Žena na Dni národního sjednocení s transparentem „Rusko a Krym navždy spolu!“...

Muž si v moskevském nákupním středisku GUM zkouší tričko oslavující Putinův...

Přes ztrátu části území i obyvatel na Ukrajině proběhly dvoje demokratické volby. Prezidentem se stal evropsky orientovaný oligarcha Petro Porošenko, z parlamentních voleb vzešel nový zákonodárny sbor, který deklaruje rovněž proevropskou orientaci. Jenže jak Porošenko, tak staronový premiér Arsenij Jaceňuk se sice nyní tváří nadmíru revolučně, sloužili ale už Janukovyčovu režimu. Ukrajinci si uvědomují, že domácí rozbroje by oslabily vlnu vlastenectví, a proto volili osobnosti přijatelné pro maximální počet lidí. A také pro Rusy. Porošenko je totiž schopen s Putinem jednat.

Petro Alexejevič Porošenko byl zvolen prezidentem Ukrajiny 25. května 2014 v situaci, kdy Rusové anektovali Krym a na východě začínal ozbrojený konflikt. Zvítězil, protože se jevil jako

kompromisní figura – bývalý oligarcha západní orientace byl přijatelný pro některé radikální aktivisty Majdanu i pro umírněnější ruský hovořící obyvatelé střední a východní Ukrajiny.

Petro Porošenko na schůzi ukrajinského parlamentu.

Ukrajinský prezident Petro Porošenko se vítá s vojáky.

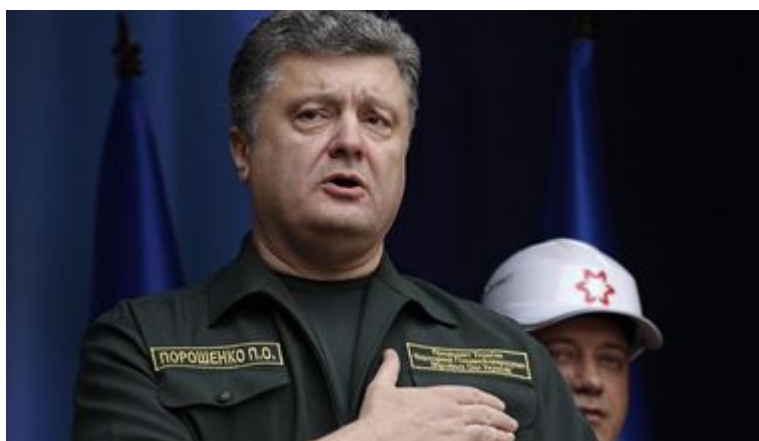
Ukrajinský prezident Petro Porošenko a velitel sil NATO v Evropě Philip...

Volby na Ukrajině vyhrál Blok Petra Porošenka. Jaceňuk možná zůstane premiérem

Prezident Petro Porošenko dohlíží na volby v neklidném Donbasu.

Prezident Petro Porošenko zpívá ukrajinskou hymnu během návštěvy přístavu...

Mezi Petrem Porošenkem a Vladimírem Putinem je ale jeden obrovský rozdíl. Rozdíl, který přinesl rok 2014 – zatímco Putin svou moc u sebe doma utužil, opozici zatlačil do ještě temnějšího kouta a zárodky občanské společnosti rozšlapal, Porošenko je pod přísnou

občanskou kontrolou. Nesmí udělat zásadní chybu, jinak bude mít zase pod okny Majdan. Putin se žádné barevné revoluce bát nemusí. Kritika ze zahraničí mu jen dodává na lví síle v očích mnoha domácích obyvatel. Nakonec poté, co se některé evropské státy včetně ČR začaly na ruskou agresi na Ukrajině dívat shovívavě, se Putin utvrdil v tom, že by mu prošla i okupace Kyjeva.

Proč je 100 tisíc víc než 46 milionů?

Okupaci Kyjeva by možná Putinovi odpustili Češi a Maďaři, ale Ukrajinci ne. Když se ptali jednoho, dnes už bývalého, seržanta ukrajinských policejních jednotek Berkut, zda ospravedlňuje tvrdé zásahy proti demonstrantům, odpověděl celkem logicky: „Na Ukrajině je 46 milionů lidí. Na Majdanu jich bylo nejvíc 100 tisíc. Někdo byl s minulou mocí spokojen, jiný ne. Bránili jsme jen pořádek...“

PSALI JSME:

Jenže kromě 100 tisíc lidí v centru Kyjeva se k Majdanu, symbolu odporu proti zkorumpované moci, přidali obyvatelé dalších oblastí. Podle fondu Demokratická iniciativa se tak či onak „Euromajdanu“ účastnila pětina obyvatel země. Důležité je také, jaká pětina – ti schopnější a aktivnější prostě tvoří dějiny i na Ukrajině. Během několika měsíců tam vzniklo tak rozsáhlé dobrovolnické hnutí, že jen stěží najdeme ve světě obdobu.

Nakonec v mnoha oblastech dobrovolníci dokázali zcela nahradit polorozpadlý stát. Dokonce i na frontové linii. Světově ojedinělý je následující údaj, který přinesl Kyjevský mezinárodní institut sociologie: 77 procent Ukrajinců se během roku 2014 nějakým způsobem zapojilo do pomoci uprchlíkům, aktivistům nebo vojákům bojujícím na východě Ukrajiny.

Po pouličních bojích na Majdanu a anexi Krymu Ruskem vzplál konflikt na východě Ukrajiny.

Separatisté ostřelují pozice ukrajinské armády u doněckého Mezinárodního...

Obyvatelé Slavjansku utíkají z města kvůli bojům mezi vzbouřenými separatisty a...

Proruský separatista za barikádami z pneumatik ve Slavjansku.

Ozbrojení proruští separatisté pózují se snímkem sovětského diktátora Stalina...

Příslušníci ukrajinské armády prohlížejí zbraně zkonfiskované separatistickým...

Proruský vzbouřenec ostřeluje pozice ukrajinské armády (Doněck).

Proruský separatista zaujímá pozici na kontrolním stanovišti nedaleko...

Proruští separatisté z Čečenska, kteří bojují ve východoukrajinském Doněcku.

Nový terminál doněckého letiště je po měsících bojů v troskách.

Ukrajinskí vojáci poblíž města Košťantynivka v Doněcké oblasti.

Proruský vzbouřenec se mazlí se svým psem, kterého pojmenoval Rex-separatista....

Proruští separatisté se přeskupují v okolí Doněcku.

Obyvatel Slavjansku se pokouší uklidit svůj příbytek poničený bombardováním.

Ukrajnští vojáci v okolí města Kramatorsk.

Příběh o ruštině

Celý příběh ukrajinského Majdanu a jeho důsledků na změnu situace v Evropě i Rusku má jeden ústřední příběh. Příběh o ruštině. Téma jazyka promyšleně, zlomyslně a chladnokrevně zneužila Moskva k rozpoutání války.

Pravda, pár známých Ukrajinců podlehlo nenávisti vůči všemu, co má být sebemenší ruskou příchuť. Například hudebník Oleg Skripka navrhl vyhlásit totální ukrajinizaci a zákaz ruštiny. „To je slabost – přikrývat svou negramotnost, lenost a pohrdání historií i kulturou jakousi pseudodemokracií,“ varoval před vytvářením ruské páté kolony. Naštěstí jeho hlas zcela zanikl v jednoznačném odporu Ukrajinců vůči krajnímu nacionalismu.

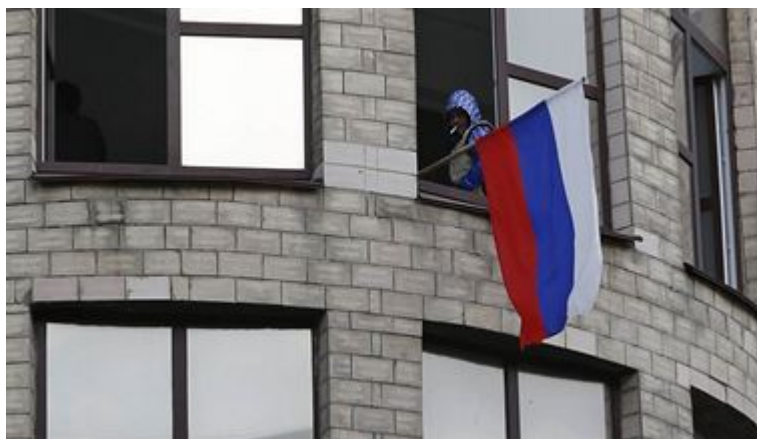
PSALI JSME:

- Čtyři měsíce mezi separatisty na Ukrajině. Chtěli se mě zbavit, líčí novinář
- Moskva se sama usvědčila ze lži, říká analytik o ruských vojácích na Ukrajině
- Zpět do SSSR. Obyvatelé Luhansku zvolili Plotnického za dunění děl
- Putin se bojí svých nejbližších. Dělá chybu za chybou, říká ruský expert
- Reportáž z rozdělené Oděsy: ‚Rusko nás živí a žít bude‘

Poslední sčítání lidu na Ukrajině proběhlo v roce 2001. Tehdy se k ruštině coby rodnému jazyku přihlásilo 14 milionů 273 tisíc občanů Ukrajiny, tedy skoro třetina obyvatelstva. A teď pozor: z tohoto počtu pouze 56 procent jsou etničtí Rusové. Zbytek jsou Ukrajinci, Maďaři, Bělorusové, Moldavané, Rusíni, Poláci, Židé, Tataři... Část z nich, včetně etnických Ukrajinců, ani ukrajinsky neumí.

Znamená to, že Ukrajince a Rusa na Ukrajině podle jazyka nepoznáte. Přesto Kreml dokázal využít momentu, kdy Kyjev udělal chybu. Za normálních okolností by nešikovně načasovaná zákonná iniciativa vyvolala mediální válku. S přispěním ruské televize byla zahájena válka skutečná.

Zatímco situace na Majdanu se pomalu uklidňovala, na východě země sílily proruské protesty, podněcované ruskou intervencí.

Proruští aktivisté a příznivci hledí z okna vládní budovy Luhansku.

Proruští separatisté z takzvané Luhanské lidové republiky odstraňují ukrajinský...

Proruští separatisté v budově radnice v Mariupolu.

Budova radnice v Mariupolu.

"Putine, přiveď vojska!" Moskevská demonstrace na podporu proruských vzbouřenců...

Proruský ozbrojenec na stráží před úřadem starosty ve Slavjansku.

Proruská demonstrace v Oděse.

Proruští vzbouřenci natahují ostnatý drát kolem vchodu vládní budovy v Doněcku.

Proruští separatisté na barikádách před budovou regionální správy v Doněcku.

Svorně pod Leninem. Proruští demonstranté v Doněcku mávají ruskými vlajkami.

Ten kritický moment nastal 24. února. Dva dny poté, co z Kyjeva uprchl svržený prezident Janukovyč a vlády v zemi se ujali ti, co se včas chytili toho správného proudu. Majdanu. Prezident byl sice pryč,

ale v parlamentu seděli stejní poslanci jako dřív. Ti, kteří přijímali zákony na pokyny Janukovyče, tedy Moskvy. A teď najednou nesmyslně a ve zcela nevhodné chvíli ruší zákon z roku 2012, který garantuje užívání tzv. regionálních jazyků. Jeho následkem byla ukrajinština v některých oblastech prakticky vytěsněna, naopak ruština získala privilegované postavení nejen vůči ukrajinštině, ale i vůči jazykům ostatních menšin. Zákon už v roce 2012 kritizovala EU, naopak Moskva mu tleskala.

Špinavá práce

Bylo zrušení zákona přešlap, nebo úmysl? Ať už to vymyslel kdokoliv, plán to byl ďábelský. Nepomohlo, že úřadující prezident Olesandr Turčynov odmítl podepsat zrušení zákona do doby, než bude přijat nový, tedy takový, který by nepotlačoval ruštinu ani další jazyky. Nepomohlo ani to, že na Majdanu se mluvilo rusky stejně jako ukrajinsky. Že politici z nejvyšších míst ujišťovali ruskojazyčné Ukrajince o nedotknutelnosti jejich jazykových práv.

K TÉMATU:

- [Ruská média zbožňují Kreml jako milenku, říká opoziční novinář](#)
- [Banderovci a kyjevská junta jsou passé. Kreml mění tón propagandy](#)
- [Nepoužívejte termín ‚banderovci‘, kárají vědci Zemana. A nabízejí radu](#)

Stačilo, aby 1. kanál ruské státní televize, zcela se podřizující pokynům Kremlu, ve svém hlavním zpravodajském pořadu Věsti 24. února uvedl: „Vůdce strany Svoboda dnes ráno učinil děsivý návrh, aby ruština byla na Ukrajině zakázána a její užívání bylo trestně stíháno.“

Přitom Oleh Ťahnybok, šéf nacionalistické Svobody, z tribuny parlamentu prohlašoval: „Je třeba jednat se všemi představiteli národnostních menšin. Ujišťuji vás, že žádná národnostní menšina nebude utiskována, a to se týká i jazyka.“ To ale pod hlasem ruského moderátora slyšet nebylo. Jak říká v Bulgakovových Psích srdcích profesor Preobraženskij: „Nečtěte ruské noviny před obědem.“

Bohužel na východě Ukrajiny sledovali ruské televize od časného rána. Poté, co jim ruští novináři oznámili, že se na ně valí hordy banderovců a fašistů ze západu, aby jim zavřely jejich ruská ústa, vzali vidle, hrábě, samopaly i pancerafausty a vyrazili na barikády. Až pak na pomoc přispěchali ruští vojáci s GRAD i minomety. Krveprolití začalo, aniž by v Kremlu hnuli prstem. Veškerou špinavou práci udělali novináři.

Novým fenoménem současné Ukrajiny jsou dobrovolnické prapory. Ty vznikají v celé zemi od chvíle, kdy se východ Ukrajiny pokusil o vyhlášení samostatnosti a v Doněcké a Luhanské oblasti se objevili ruští vojáci.

Cvičení ukrajinského dobrovolnického praporu Ajdar u města Ščastja.

Členka ukrajinského dobrovolnického praporu Ajdar na vojenském cvičení u města...

Členové ukrajinského dobrovolnického batalionu Azov pózují na hromadné fotce v...

Cvičení ukrajinského dobrovolnického batalionu Šachtarsk u přístavu Mariupol.

Autor: Petra Procházková

Témata: Ukrajina, Ukrajina, Petra Procházková, Vladimir Putin, Rusko, Kyjev, Krym, Demonstrace, Viktor Janukovyč, Evropa, smrt, Moskva, Viktor Janukovyč, Donbas, Spojené státy americké, Lidové noviny, Parlament, smrt, Ukrajina, ukrajinská krize